

Дайджест №2

Матеріал підготовлено
«Східноукраїнським центром
громадських ініціатив»

Порушення міжнародного гуманітарного права:

дайджест подій за період з 28 березня
по 08 квітня 2022 року



Зміст

Умисні вбивства, катування та нелюдське поводження	4
Зґвалтування та інші види сексуального і гендерно обумовленого насильства	7
Умисні напади на цивільне населення та цивільні об'єкти. Напади невибіркового характеру. Недотримання принципу пропорційності при нападі	11
Загроза спорудам та установкам підвищеної небезпеки	16
Загроза навколишньому природному середовищу	19
Знищення та захоплення майна, розграбування	22
Використання голоду як методу ведення війни і обмеження доступу до гуманітарної допомоги	25
Депортація та примусове переміщення цивільного населення окупованої території	29
Знущання над тілами померлих та кремація	32
Використання протипіхотних мін	36
Незаконні затримання та позбавлення свободи цивільних осіб, взяття заручників	37

* Обережно, цей звіт містить фотографії насильства та жорстокості



24 лютого 2022 року Росія за підтримки Білорусі розпочала новий етап війни проти України, здійснивши безпрецедентне в новітній історії широкомасштабне вторгнення на територію нашої держави.

Команда Східноукраїнського центру громадських ініціатив (СЦГІ) продовжує свою роботу, розпочату ще 2014 року, зі збору та документування фактів порушення міжнародного гуманітарного права (МГП) під час збройного конфлікту, з метою подальшого подання відповідних матеріалів Офісу Прокурора Міжнародного кримінального суду (МКС), Офісу Генпрокурора (Україна), міжнародним комісіям із розслідування, мандат яких передбачатиме збирання, документування та підготовку для судових розглядів усіх порушень прав людини, воєнних та інших злочинів, а також іншим міжнародним організаціям.

Сподіваємося, що результати нашої роботи та поточне інформування буде корисним також журналістам та широкому колу громадян, які цікавляться перебігом збройного конфлікту та фактами порушення МГП.

Обидві сторони міжнародного збройного конфлікту зобов'язані дотримуватися щонайменше Женевських конвенцій 1949 року, Додаткового протоколу I від 1977 року до Женевських конвенцій 1949 року, Гагської конвенції про закони та звичаї сухопутної війни від 1907 року, міжнародних звичаїв (звичаєвого МГП) та пам'ятати про свої зобов'язання за міжнародним правом прав людини. Цілком очевидно, що не всі діяння, вчинені сторонами конфлікту, є порушенням міжнародного права та/або воєнними злочинами чи злочинами проти людяності. Тому ми намагатимемося пояснити, з яких причин певні діяння слід вважати порушенням МГП.

Умисні вбивства, катування та нелюдське поводження

Протягом минулих двох тижнів ЗСУ звільнили від російських окупаційних військ одразу чотири області — Житомирську, Київську, Чернігівську та Сумську. Чи не з кожного звільненого населеного пункту, від великого міста до маленького села, починають з'являтися повідомлення про вбивства, катування та нелюдське поводження окупаційних військ з місцевим цивільним населенням.

Приклади:

28 березня

Стало відомо про випадок катування та жорстокого вбивства місцевого жителя м. Тростянець (Сумська обл.). Труп закатованого чоловіка (особа ймовірно ще не встановлена) було виявлено в одному з приватних гаражів після звільнення міста від російських військових. Згодом з'явилися повідомлення про вбивство голови вуличного комітету Ганни Самойлової, невідомого хлопця, який ввечері повертався додому, а також неназваного керівника місцевого агропідприємства, який вранці на машині їхав на роботу. Існують й інші численні повідомлення про умисні вбивства цивільних в окупованому Тростянці.

Фото: Vadym Ghirda
Буча, березень 2022 рік

Фото: Zohra Bensemra
Буча, березень 2022 рік



01-04 квітня

В звільненій від окупаційних військ Бучі (Київська обл.), на території дитячого санаторію «Променистий» (вул. Вокзальна, 123), в одній із будівель виявили підвал, в якому російські військові допитували та утримували цивільне населення. Відомо, що там катували, після чого стратили, щонайменше п'ятьох осіб чоловічої статі. Їх тіла були виявлені при огляді підвалу. На всіх був цивільний одяг та відсутні будь-які ознаки того, що чоловіки брали участь в бойових діях.

Протягом цих днів поступово з'являються все нові та нові шокуючі дані про вбивства людей по всій території в передмістях Києва, що перебувала під окупацією (Ірпінь, Гостомель, Мотижин і т. д.). Часто тіла знаходять із зв'язаними за спиною руками та вогнепальними пораненнями в потилицю зі стрілецької зброї. Отже, цивільне населення масово гине не від артобстрілів — більшість людей страчували.

Приміром, поблизу села Мотижин (Бучанський р-н), в ямі виявили тіла закатованих до смерті старосту Мотижинської сільради Ольги Сухенко з родиною — чоловіком та сином. Родину Сухенків російські військові викрали 23 березня.

На сьогодні пошук тіл та їх ідентифікація у звільнених населених пунктах продовжується, тому остаточні цифри загиблих в розрізі причин смерті ще достовірно невідомі.

03 квітня

З'явилася новина про вбивство марафонця Сергія Проневича. Тіло хлопця із ознаками катувань виявили в деокупованій Боромлі (Сумська обл.)

04 квітня

Голова Сумської ОВА Дмитро Живицький стверджував, що на звільненій від окупаційних військ території Конотопського району були знайдені тіла щонайменше трьох закатованих цивільних осіб.



Фото: Paula Bronstein
Буча, березень 2022 рік

Чому це порушення:

Норми міжнародного гуманітарного права передбачають, що для забезпечення поваги й захисту цивільного населення та цивільних об'єктів сторони, що перебувають у конфлікті, повинні завжди розрізняти цивільне населення й комбатантів, а також цивільні й військові об'єкти та відповідно спрямовувати свої дії тільки проти військових об'єктів (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, статті 48, 52, Звичаєве МГП, норми 1,7).

Цивільні особи мають право за будь-яких обставин на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу. Захоплення заручників забороняється (Четверта Женевська конвенція, статті 27, 34).

Убивство, тортури, жорстоке чи нелюдське поводження, наруга над людською гідністю, зокрема принизливе й образливе поводження, тілесні покарання, каліцтво, зґвалтування й інші форми сексуального насильства, взяття заручників, примусове зникнення та свавільне позбавлення волі заборонені (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 75, Звичаєве МГП, норми 87, 89-93, 96, 98, 99).

Умисне вбивство, тортури або нелюдяне поводження, нелегальне ув'язнення цивільної особи є серйозним порушенням Четвертої Женевської конвенції (стаття 147) та військовими злочинами у розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8 (1) (a) (i) (ii) (vii)).



2

Зґвалтування та інші види сексуального і гендерно обумовленого насильства

Збільшується кількість повідомлень про випадки вчинення сексуального і гендерно обумовленого насильства комбатантами, про випадки посягання на людську гідність, зокрема образливого та принизливого поводження.

Очікується, що кількість відомих випадків і надалі зростатиме по мірі звільнення окупованих територій та отримання доступу до жертв та свідків насильства.

Приклади:

28 березня

Голова Сумської ОВА Дмитро Живицький повідомив про випадок затримання російськими військовими жителя Сумщини (ім'я чоловіка не називається). На одному з блокпостів у Конотопському районі (Сумська обл.) російські військові зупинили та обшукали легковий автомобіль, після чого затримали водія та відвезли його в Київську область (місце не називається).

По прибутті до місця утримання, на чоловіка надягли кайданки та змусили роздягнутися. В оголеному вигляді його утримували протягом тривалого часу на холоді.



30 березня

Мер Ірпеня Олександр Маркушин під час брифінгу в UkraineMediaCentre Kyiv розповів, що місцеві жителі, звільнені з підвалів, розповідають про примусове роздягання, а також про факти «знущання над жінками».

05 квітня

Український омбудсмен Людмила Денісова оприлюднила достатньо детальну інформацію про два випадки сексуального насильства над жінками на окупованій території Харківщини. В одному випадку російський солдат понад тиждень гвалтував 29-річну жінку, а потім застрелив її немічну матір (населений пункт не називається). В іншому випадку, в смт. Мала Рогань російський солдат неодноразово згвалтував 31-річну жінку, яка разом з 5-річною донькою, матір'ю, сестрою, братом та іншими жителями населеного пункту ховалася в будівлі школі. Про цей випадок в доповіді від 03 квітня згадувала також правозахисна організація Human Rights Watch.

07 квітня

Голова військової адміністрації Кривого Рогу Олександр Вілкул під час брифінгу повідомив, що на звільнених територіях Херсонської області вже стало відомо про згвалтували російськими військовими вагітної 16-річної дівчини та 78-річної жінки.

Фото: Стас Юрченко
Тростянець, березень 2022 рік





Фото: Vadym Ghirda
4 квітня 2022 рік

Крім офіційних осіб, про випадки сексуального насильства повідомляли також приватні особи.

Психологиня Василіса Левченко повідомила на своїй сторінці в Facebook про випадок зґвалтування жінки та її неповнолітньої доньки. Вона переповіла про цей випадок ВВС Україна: «Чоловіка у той час не було у селі. Троє кадірівців зайшли у приватний будинок, де проживала сім'я, та наказали жінці та неповнолітній доньці не ворушитися, тим часом як самі вивертали в домі шухляди та забирали звідти все цінне. Зі слів психолога, після цього двоє чоловіків взялися гвалтувати доньку, а третій почав розстібати ремінь. Жінка почала кричати й просити не чіпати дитину. Третій пішов до моєї клієнтки. Вона пам'ятає лише, що молилась за доньку. Далі спогади матері нечіткі. Коли все закінчилось, вона привела до тями непритомну доньку. Дівчина стікала кров'ю, їй надала допомогу сусідка, потім жінки змогли дістатись до лікарні».

Рівненська журналістка Аліна Дубовська повідомила про ще один випадок зґвалтування. Наразі вона приховала оригінальний допис, однак його вже встигли передрукувати ряд ЗМІ. Це історія родини з Ірпеня. Батьків 9-річної дівчинки застрелили російські військові вірогідно на її очах. Після цього дівчинку було зґвалтовано. Судово-медична експертиза знайшла на тілі дитини 11 зразків сперми. Після цього росіяни вирізали на грудях дівчинки літеру Z та розпороли їй живіт.

Ще одну анонімну історію висвітлила журналістка Вікторія Кобиляцька. Жінка з сільської місцевості, яка пережила зґвалтування в перші дні окупації, а пізніше з'ясувала, що, можливо, вагітна. Вона звернулась за допомогою до волонтерської організації. Жінка не хоче публічно розповідати свою історію чи звертатись до правоохоронних органів, оскільки побоюється суспільної реакції. Потерпіла вважає, що вона залишилась живою, бо просто виконувала накази, які їй віддавав російський військовий, і не чинила спротиву.

Зміст порушення:

Жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність (Четверта Женевська конвенція, стаття 27, Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 76).

В резолюції 3318 (XXIX) від 14 грудня 1974 року Генасамблея ООН проголосила Декларацію про захист жінок і дітей при надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів, в якій закликала держави-члени ООН докласти всіх зусиль, щоб уберегти жінок та дітей від руйнівних наслідків війни, домогтися заборони щодо них таких заходів, як катування, принизливе поведження та насильство.

Широкопоширена чи систематична практика зґвалтувань та будь-яких інших форм сексуального насильства порівнянної тяжкості є злочином проти людяності, як його визначено статтею 7 Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 7 (1) (g)).

Зґвалтування та інші види сексуального насильства розглядаються в розумінні Римського статуту також як воєнний злочин (Статут МКС, стаття 8 (2) (b) (xxii)). Крім того, Римський статут розглядає як воєнний злочин й посягання на людську гідність, зокрема образливе та принизливе поведження (Статут МКС, стаття 8 (2) (b) (xxi)).

Довідково:

Сексуальне насильство в ситуаціях, пов'язаних із збройним конфліктом, в різних формах набуло свого поширення ще з 2014 року, тобто з самого початку збройної агресії Росії проти України, про що СЦГІ неодноразово повідомляв в своїх публікаціях, дослідження та інших матеріалах.

Див., наприклад, звіт СЦГІ: «Війна без правил: ГОН, пов'язане зі збройним конфліктом на сході України».

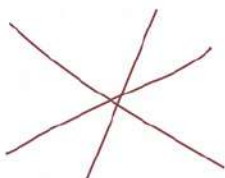
3

Умисні напади на цивільне населення та цивільні об'єкти. Напади невибіркового характеру. Недотримання принципу пропорційності при нападі



Фото: Andrew Marienko
Краматорськ, 8 квітня 2022 рік

Збройні сили РФ продовжували ігнорувати норми МГП та в порушення принципу розрізнення здійснювали умисні напади як на цивільних осіб, так і на цивільні об'єкти. Кількість нападів невибіркового характеру залишалася надзвичайно високою. В багатьох випадках можна стверджувати про недотримання збройними силами РФ принципу пропорційності при нападах. Суть останнього полягає у тому, що забороняються напади, від яких можна очікувати спричинення випадкової загибелі цивільного населення або поранення цивільних осіб, пошкодження цивільних об'єктів або поєднання таких наслідків, які були б надмірними порівняно з очікуваною конкретною та безпосередньою військовою перевагою, що мали б одержати.



Приклади:

29 березня

Збройні сили РФ завдали ракетного удару по будівлі Миколаївської ОДА. Загинуло щонайменше 36 осіб (розбір завалів триває). Будівлю повністю зруйновано.

30 березня

Російські військові з важкого озброєння обстріляли житлові квартали м. Лисичанська (Луганська обл.). Були зруйновані багатоповерхівки. Інформація про загиблих та поранених не оприлюднювалася.

31 березня

Збройні сили РФ влучили ракетою неподалік центра Харкова. Інтенсивному артобстрілу піддалися окремі райони міста. Інформація про загиблих та руйнування не поширювалася.

01 квітня

П'ять автобусів з волонтерами, які їхали евакуювати людей, потрапили під прицільний обстріл збройних сил РФ під Черніговом. Внаслідок обстрілу щонайменше одна людина загинула, чотирьох було важко поранено.

02 квітня

02 квітня зранку збройні сили РФ із використанням РСЗВ «Град» здійснили артилерійський обстріл міського парку відпочинку ім. М. Горького у середмісті Харкова. Щонайменше одна людина зазнала важкого поранення.

03 квітня

Збройні сили РФ завдали авіаударів по Одесі. У деяких районах міста було видно сильне задимлення. Про конкретні руйнування та поранених не повідомлялося. В той самий день росіяни використовуючи РСЗВ «Смерч» та касетні боєприпаси завдали артилерійського удару по житловому масиву в Інгулецькому районі Кривого Рогу (Дніпропетровська обл.). Було зруйновано приватні будинки та навчальний заклад.

04 квітня

Вночі російські військові завдали нового цілеспрямованого ракетного удару по об'єкту в Одесі (назва об'єкта не уточнюється). Як повідомлялося, в ціль ракети не влучили. Натомість пошкодили нежитлові будівлі.

04 квітня

Російські війська здійснили невибірковий напад на м. Миколаїв. Артилерійським обстрілом були пошкоджені житлові будинки та автотранспорт містян, а також об'єкти цивільної інфраструктури, серед яких міська та обласна лікарні, 11 дитсадків, Будинок дитини, Центр профілактичних хвороб, 12 шкіл, ПТУ та 2 філії закладів позашкільної освіти. Загинули 12 людей, 41 — отримали поранення, серед них четверо дітей.

04 квітня

З'явилось повідомлення про нічний артилерійський обстріл житлових районів Харкова (П'ятихатки, Олексіївка, Салтівка), а напередодні – про обстріл сусіднього м. Дергачі (щонайменше 3 людей загинули та 7 отримали важкі поранення). 3 квітня внаслідок артобстрілів житлового масиву у Слобідському районі Харкова 7 людей загинули та ще 34 людини отримали поранення.

04 квітня

Під артилерійський обстріл збройних сил РФ потрапила церква на честь святителя Луки Кримського у Рубіжному (УПЦ МП). Пошкоджено покрівлю храму та поранено двох священнослужителів.



06 квітня

Збройні сили РФ завдали артилерійського удару по будівлі у м. Вугледар (Донецька обл.), де розміщувався пункт видачі гуманітарної допомоги. Щонайменше четверо людей загинуло та п'ятеро отримали поранення.

08 квітня

Росіяни завдали артилерійського удару по центральному залізничному вокзалу в Краматорську (Донецька обл.). В цей момент на вокзалі та біля нього перебували сотні людей, очікуючи евакуації з населеного пункту. Повідомляється також про використання при цьому касетних боєприпасів. Загинуло щонайменше 50 цивільних осіб (зокрема, 5 дітей) та близько 100 людей отримали поранення.



Фото: Андрій Андрієнко
Краматорськ, 8 квітня 2022 рік



Чому це порушення:

Норми міжнародного гуманітарного права передбачають, що для забезпечення поваги й захисту цивільного населення та цивільних об'єктів сторони, що перебувають у конфлікті, повинні завжди розрізняти цивільне населення й комбатантів, а також цивільні й воєнні об'єкти та відповідно спрямовувати свої дії тільки проти воєнних об'єктів (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, статті 48, 52, Звичаєве МГП, норми 1,7).

Захист цивільних об'єктів припиняється, коли ці об'єкти починають використовувати у військових цілях.

Запобіжні заходи під час здійснення нападу передбачають, зокрема, але не виключно, що той, хто планує напад або приймає рішення про його здійснення, має зробити все практично можливе, щоб пересвідчитися в тому, що об'єкти нападу не є ані цивільними особами, ані цивільними об'єктами та не підлягають особливому захисту, а є саме воєнними об'єктами (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 57, Звичаєве МГП, норма 16).

Напади невибіркового характеру, зокрема, напади, що не спрямовані на конкретну військову ціль, або напади, під час яких застосовуються методи чи засоби ведення воєнних дій, які не можуть бути спрямовані на конкретну військову ціль, заборонені.

У випадку сумніву у тому, чи не використовується об'єкт, який звичайно призначений для цивільних цілей, наприклад, відправлення культу, житловий будинок, школа, для ефективної підтримки військових дій, передбачається, що такий об'єкт використовується в цивільних цілях (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 52).

Умисні напади на цивільне населення або на окремих цивільних осіб, умисні напади на цивільні об'єкти, недотримання принципу пропорційності при нападі, а також деякі інші споріднені з ними діяння, вчинені під час міжнародного збройного конфлікту, є воєнними злочинами в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8).



Фото: Petros Giannakouris
Одеса, 3 квітня 2022 рік

4

Загроза спорудам та установам підвищеної небезпеки

31 березня збройні сили РФ, вочевидь на фоні загальних військових поразок в районах ведення бойових дій, залишили територію Чорнобильської АЕС, забравши з собою полонених українських нацгвардійців з числа охорони АЕС. Повідомляється, що за час перебування російських військових на станції, там базувалося близько 50 одиниць військової техніки та близько тисячі солдатів, тобто росіяни фактично перетворили АЕС на свою військову базу.



Фото: Сергій Гайдай
Рубіжне, 5 квітня 2022 рік

Приклади:

05 квітня

У Рубіжному (Луганська обл.) збройні сили РФ влучили артснарядом в цистерну з азотною кислотою.

05 квітня

Повідомлялося про 7 влучань російської артилерії у фенольний завод (сmt Нью-Йорк, Донецька обл.), під час яких було пошкоджено: 3 ректифікаційні колони, 3 збірники товарної продукції, міжповерхові перекриття споруди перегонки мастила, матеріальні трубопроводи, вагон-цистерна і металеві споруди.

На сьогодні Росія своїми діями продовжує загрожувати Запорізькій АЕС. Так, станом на 06 квітня на станції залишалися від 300 до 500 військових і близько 50 одиниць важкої техніки в периметрі станції.

Нагадаємо, що 10 березня та повторно 26 березня збройні сили РФ здійснили артилерійський обстріл території Харківського фізико-технічного інституту, де розташована ядерна підкритична установка (ЯПУ) «Джерело нейтронів». Ядерна установка не розрахована на експлуатацію в умовах бойових дій.

Чому це порушення:

Установки і споруди, що містять небезпечні сили: греблі, дамби й атомні електростанції, - не повинні ставати об'єктами нападу, якщо такий напад може викликати вивільнення небезпечних сил та наступні важкі втрати серед цивільного населення. Напад заборонено навіть в тих випадках, коли такі об'єкти є військовими об'єктами (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 56). Під час здійснення нападів на споруди та установки підвищеної небезпеки особлива увага повинна приділятися тому, щоб під час таких нападів уникати вивільнення небезпечних сил та надмірних втрат серед цивільного населення (Звичаєве МГП, норма 42).

Водночас, заборона нападу на ці об'єкти не є абсолютною. Наприклад, особливий захист від нападу по відношенню до АЕС припиняється в тому випадку, якщо АЕС виробляє електроенергію для регулярної істотної та безпосередньої підтримки військових операцій та якщо такий напад є єдиним практично можливим способом припинити таку підтримку.

Цілком очевидно, що українські АЕС є суто цивільними об'єктами та не є військовими об'єктами. Поблизу АЕС немає інших українських військових об'єктів. Наслідки ведення військових дій поблизу станцій, пошкодження їх інфраструктури, перетворення АЕС на військові бази РФ, в більшості випадках є непередбачуваними та становлять виключну небезпеку.

Умисне вчинення нападу, коли відомо, що такий напад стане причиною випадкової загибелі або каліцтва цивільних осіб або збитків цивільним об'єктам або масштабної, довготривалої та серйозної шкоди навколишньому природному середовищу, яка буде явно незрівнянною з конкретною та безпосередньою очікуваною загальною військовою перевагою, є воєнним злочином в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8 (2) (b) (iv)).

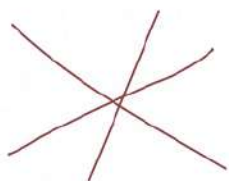
5

Загроза навколишньому природному середовищу



Фото: Felipe Dana
Харків, 25 березня 2022 рік

Поступово наростає та стає помітною загроза навколишньому природному середовищу: забруднення повітря, шкода екосистемам, водним ресурсам і т. д.



Приклади:

30 березня

Концентрація забруднюючих речовин у повітрі Києва у майже 9 разів перевищувала норму. Трохи раніше, 19 березня, Київ навіть на нетривалий час опинився на першому місці у світі за забрудненістю повітря. Цьому сприяли, зокрема, широкомасштабні пожежі в Київській області, зміна рози вітрів та пожежі в сусідніх областях, викликані веденням бойових дій.

Мінекології про пожежі в Чорнобильській зоні відчуження:

«У зв'язку з відсутністю повноцінного контролю за пожежною ситуацією та радіацією існує ризик міграції радіонуклідів із димом від пожеж за межі зони відчуження. Наразі пожежі в природних екосистемах залишаються основним чинником погіршення радіаційної безпеки».

02 квітня

З'явилися повідомлення про руйнування внаслідок підриву дамби на Оскольському водосховищі (Харківська обл.). Потоки води хлинули у південному напрямку та підтопили населені пункти, зокрема, м. Святогірськ (Донецька обл.).

Фото: [Новости Донбасса](#)
Святогірськ, 2 квітня 2022 рік



07 квітня

Мінекології зазначало: «На одній із частин високозабрудненої території «Рудий ліс» (Чорнобильська зона відчуження – прим.) розриті масштабні укріплення та позиції. Навкруги укріплень багато згорілої трави та кущів. Дії окупантів ймовірно спричинили вивільнення високорадіоактивного пилу».

Чому це порушення:

При веденні воєнних дій має бути виявлена турбота про захист природного середовища від широкої, довготривалої і серйозної шкоди. Такий захист включає заборону використання методів або засобів ведення війни, що мають на меті завдати або, як можна очікувати, завдадуть такої шкоди природному середовищу й тим самим завдадуть шкоди здоров'ю або виживанню населення (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 55).

Забороняється здійснення нападу на військову ціль, якщо можна очікувати, що такий напад спричинить надмірну випадкову шкоду навколишньому природному середовищу порівняно з очікуваною конкретною та безпосередньою військовою перевагою (Звичаєве МГП, норма 43). Під час проведення воєнних операцій слід вживати всіх практично можливих запобіжних заходів для уникнення та у будь-якому разі мінімізації випадкової шкоди навколишньому природному середовищу (Звичаєве МГП, норма 44).

Умисне вчинення нападу, коли відомо, що такий напад стане причиною масштабної, довготривалої та серйозної шкоди навколишньому природному середовищу, яка буде явно незрівнянною з конкретною та безпосередньою очікуваною загальною військовою перевагою, є воєнним злочином в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8 (2) (b) (iv)).

Очевидно, що поки ще зарано говорити про «широку, довготривалу і серйозну шкоду», як вона розуміється в практиці застосування відповідних норм МГП. Водночас, очевидним є й також невжиття збройними силами РФ всіх практично можливих запобіжних заходів для уникнення такої потенційної шкоди. Подальше ігнорування згаданих норм МГП неодмінне призведе й до згаданої вище шкоди.

Знищення та захоплення майна, розграбування

Майже зі всіх окупованих населених пунктів продовжують надходити численні повідомлення про знищення, захоплення та/або розграбування майна, що належить фізичним та юридичним особам, державі та територіальним громадам. Такі самі факти виявляються і на нещодавно звільнених територіях.

Приклади:

31 березня

На сторінці приватної компанії «Агротек» в Фейсбук з'явилося повідомлення про те, що російські військові викрали сільськогосподарську техніку John Deere в Мелітополі. Мова йде про два нових флагманських комбайна, трактор та сівалку, загальною вартістю 1 млн. євро. Майно було викрадено з виставкового майданчика компанії. Цікаво, що завдяки позиційним системам, що встановлені на обладнанні, фахівці компанії зафіксували, що техніка наразі знаходиться на території господарства у селищі Закан-Юрт Чеченської республіки. 05 та 08 квітня компанія «Агротек» публікувала схожі повідомлення про розграбування майна компанії: комбайна, жатки, сівалок та ін. Судячи з усього, розграбування триватиме й надалі.

Фото: Felipe Dana
Харків, березень 2022 рік





31 березня

Відступаючи з території Чорнобильської АЕС окупаційні війська забрали із собою комп'ютери, чайники, кавоварки та деякі інші побутові речі, зокрема особисті речі персоналу станції, а також розграбували готель, розташований поруч із АЕС (вкрали кухонний посуд, виделки, ложки та сервізи).

Повідомляється також про розграбування автопарку: вантажівок, тракторної техніки, спецмашини і механізми, пожежних автомобілів, запасів палива та унікального дороговартісного обладнання.

Мінекології:

«Унікальної радіологічної лабораторії ДСП «Екоцентр» більше не існує як єдиного та функціонального комплексу. Значну частину обладнання викрадено або знищено. Обладнання вартістю 6 млн. гривень, яке підприємство отримало від Фукусімського університету в ході реалізації японсько-українського проєкту за програмою «SATREPS» знищено. Мобільна лабораторія радіаційної розвідки на базі автомобіля «Фольксваген» вартістю 2,5 млн. гривень викрадена».



03 квітня

Видання «Беларускі Гаюн» оприлюднило тригодинний відеозапис з камери спостереження у відділенні служби доставки «СДЭК» в білоруському Мозирі (неподалік кордону з Україною). На відео можна побачити, як російські військові оформлюють пересилання побутових речей. Пізніше були встановлені імена військових (16 осіб), місце призначення та наповнення відправлень (одяг, рибальське приладдя, інструменти, музичне приладдя тощо).



Фото: Ivor Prickett
Київ, 28 березня

Чому це порушення:

Норми МГП забороняють грабіж. На окупованій території дозволено конфісковувати рухому суспільну власність, яку можна використовувати для воєнних операцій; приватну власність необхідно поважати, її не дозволено конфісковувати, окрім випадків, коли знищення або захоплення такої власності вимагає нагальна військова необхідність (Четверта Женевська конвенція, стаття 53, Звичаєве МГП, норми 49-51).

Незаконне, безглузде або широкомасштабне знищення та привласнення майна, не викликане військовою необхідністю, розграбування населених пунктів, а також деякі інші споріднені з ними діяння, вчинені під час міжнародного збройного конфлікту, є воєнними злочинами в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8).

7

Використання голоду як методу ведення війни і обмеження доступу до гуманітарної допомоги

Протягом минулих двох тижнів продовжувалася блокада російськими військами м. Маріуполя. Станом на початок облоги в місті могло перебувати близько 300-400 тис. цивільного населення. Росіяни продовжують вибірково випускали частину населення власним транспортом на виїзд з міста (в напрямку м. Бердянська), але значна кількість людей як і раніше не можуть виїхати, оскільки або не мають власного транспорту (в багатьох людей він пошкоджений/знищений чи відсутнє пальне), або лишаються заблокованими в районах міста, де точаться активні бойові дії. Українські та міжнародні гуманітарні вантажі та автобуси для організованої евакуації людей як і раніше російськими військовими до міста не пропускаються. В місті з початку березня (в окремих районах – з 24 лютого) відсутні централізоване водопостачання, включно з питною водою, світло, опалення, не можливо придбати продукти харчування. Ситуація в місті критична. Продовжує надходити інформація про голод серед цивільного населення.

Фото: Matthias Bruggmann
Буча, березень 2022 рік





Фото: Rodrigo Abd
Буча, березень 2022 рік

Такі дії збройних сил РФ дають підстави стверджувати про наявність ознак використання голоду серед цивільного населення як методу ведення війни. Вочевидь, подібна критична гуманітарна ситуація за задумом російського військового командування мала б скластися й в решті українських населених пунктах, що перебували в осаді, зокрема в Чернігові та Сумах, що примусило б захисників скласти зброю. Водночас, збройні сили РФ були вимушені відступити з північних регіонів України.

Раніше вже повідомлялося про те, що збройні сили РФ прицільно обстрілюють продуктові склади в м. Северодонецьку (Луганська обл.), що обороняється українськими військами.

Загалом, з початку широкомасштабного вторгнення Росії в Україну збройні сили РФ зруйнували вже не менше 6 великих зерносховищ в Україні (за даними станом на 01.04.22).



Наприклад, 3 квітня російські військові завдали цілеспрямованого ракетного удару по об'єкту ТОВ «Баловнянська виробнича база» (Миколаївська обл.). В результаті було пошкоджено матеріально-технічну базу елеваторного комплексу. Робота підприємства була паралізована.

Подібна тактика російського військового командування може свідчити про намагання штучно створити гуманітарну та продовольчу кризу по всій країні.

Складна гуманітарна ситуація поступово складалася в окупованих населених пунктах, зокрема, через нестачу ліків та продовольства.

Пресслужба Херсонської міськради: *«Херсон оточений окупантами. Ми не можемо виїхати. До нас не можуть заїхати. У місті закінчується борошно для випікання хліба, проблеми з ліками та паливом. Зупинилися підприємства, багато хто втратив роботу».*



Фото: Сергій Михальчук
Ірпінь, 30 березня 2022 рік



Фото: Михайло Палінчак
Буча, 4 квітня 2022 рік

Президент України В. Зеленський під час виступу з промовою в парламенті Ірландії зазначив: *«Вони послідовно знищують місця зберігання палива, розподільчі центри продуктів, знищують навіть звичайну аграрну техніку і мінують поля».*

Гуманітарні вантажі, які Україна направляє на окуповані території, росіянами затримуються. Наприклад, 06 квітня був затриманий гуманітарний вантаж, який слідував із Запоріжжя в окупований Токмак (Запорізька обл.), а 08 квітня росіяни не пропустили гуманітарний вантаж до окупованого Мелітополя.

Чому це порушення:

Заборонено використовувати голод серед цивільного населення як метод ведення війни, а також піддавати нападу, знищувати, вивозити чи робити непридатними об'єкти, необхідні для виживання цивільного населення, такі як запаси продуктів харчування, сільськогосподарські райони, що виробляють продовольство, посіви, худобу, споруди для забезпечення питною водою й запаси останньої, а також іригаційні споруди спеціально з метою не допустити використання їх цивільним населенням або супротивною стороною як засобу підтримання існування, незалежно від мотивів, ніби з метою викликати голод серед цивільних осіб, примусити їх до виїзду або з якої-небудь іншої причини.

Сторони конфлікту повинні надавати дозвіл і сприяти швидкому і безперешкодному надходженню гуманітарної допомоги до цивільних осіб, що її потребують, за умови, що така допомога має неупереджений характер, здійснюється без дискримінації і підлягає контролю з боку сторін конфлікту (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 54, Звичаєве МГП, норми 53-56).

Умисне вчинення дій, що піддають цивільне населення голоду, в якості способу ведення війни шляхом позбавлення його предметів, необхідних для виживання, включаючи умисне створення перешкод для надання допомоги, як це передбачено в Женевських конвенціях, є воєнним злочином в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8).



Фото: Petros Giannakouris
Буча, 7 квітня 2022 рік

8

Депортація та примусове переміщення цивільного населення окупованої території

Продовжують надходити численні повідомлення про переміщення збройними силами РФ українського цивільного населення окупованої росіянами території за межі нашої держави. Найбільше таких повідомлень надходить з Маріуполя. За деякими даними, кількість цивільного населення, переміщеного з Маріуполя на територію РФ, може сягати 20-30 тис. осіб.

Місто й надалі обороняється, але більша його частина контролюється переважаючими силами збройних сил РФ. З тих районів міста, які перейшли під контроль росіян, військові вивозять цивільне населення для подальшого переміщення до окупованого Донецька (інших окупованих міст Донеччини та Луганщини) та на територію РФ. Повідомляється про створення росіянами т. зв. «фільтраційних таборів», метою яких ймовірно є перевірка жителів Маріуполя на причетність до оборони міста (до участі в бойових діях) та затримання проукраїнські налаштованих людей.



Фото: Олексій Куденко
Маріуполь, 31 березня

Станом на сьогодні критично мало об'єктивної інформації про ці «фільтраційні табори». За тією інформацією, яка наявна в розпорядженні СЦГІ, мова йде не про якісь стаціонарні об'єкти, спеціально призначені для утримання (фільтрації) людей (зокрема, з охороною та режимом утримання), а про цілу мережу («архіпелаг») місць тимчасового утримання людей по всій окупованій території. В якості таких місць використовуються приміщення шкіл, дитсадків, будинків культури та інших раніше захоплених громадських об'єктів, розташованих, зокрема, але не виключно, в окупованих селах та містечках навколо Маріуполя (Крещатицьке, Козацьке, Першотравневе, Безіменне, Новоазовськ, Мангуш, Микільське і т. д.). Люди перебувають там в очікуванні т. зв. «фільтраційних заходів» та можуть умовно вільно пересуватися територією відповідного населеного пункту. Покидати територію населеного пункту самостійно формально не заборонено, але через відсутність будь-якого громадського транспорту та враховуючи мережу блокпостів, це фактично зробити не можливо.

Після проходження т. зв. «фільтраційних заходів» (зазвичай люди чекають своєї черги по декілька днів), які включають в себе щонайменше детальний допит або поверхнєве опитування людини, освідування для виявлення на тілі слідів участі у військових діях (здебільшого, чоловіків), поверхневий огляд або обшук особистих речей (комплекс «заходів» залежить від статі, віку та інших подібних факторів і визначається ймовірно в кожному випадку індивідуально), людей централізовано (автобусами) вивозять в раніше окуповані міста Донецької/Луганської областей, а також на територію РФ (Ростов-на-Дону, Таганрог, з подальшим перевезенням в інші міста РФ). За яким принципом обирається кінцевий пункт слідування (наприклад, Донецьк або РФ), достовірно не відомо, але ймовірно це відбувається здебільшого стихійно, в залежності від поточної ситуації.

Про примусове переміщення цивільного населення надходять повідомлення й з інших регіонів України.

Наприклад, 05 квітня голова військової адміністрації Гостомеля в інтерв'ю Громадське радіо розповів, що за 35 днів окупації в селищі понад 400 зниклих безвісти людей.

Цілком ймовірно, що певна кількість цих людей були вивезені до Білорусі або Росії.

Чому це порушення:

Забороняється, незалежно від мотивів, здійснювати примусове індивідуальне чи масове переселення або депортацію осіб, що перебувають під захистом, з окупованої території на територію окупаційної держави або на територію будь-якої іншої держави, незалежно від того, окупована вона чи ні. Однак окупаційна держава може здійснювати загальну або часткову евакуацію з певної території, якщо це є необхідним для забезпечення безпеки населення або зумовлено особливо вагомими причинами військового характеру. Проведення таких евакуацій не може передбачати переміщення осіб, що перебувають під захистом, за межі окупованої території за винятком випадків, коли цього неможливо уникнути з матеріальних причин (Четверта Женевська конвенція, стаття 49, Звичаєве МГП, норма 129).

Навмисна депортація чи переміщення всього або частини населення окупованої території у межах цієї території чи за її межі на порушення статті 49 Четвертої Женевської конвенції, розглядається як серйозне порушення міжнародного гуманітарного права (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 85) та воєнний злочин в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 8 (2) (a) (vii), (2) (b) (viii)).

Знущення над тілами померлих та кремація

Поступово починають з'являтися докази знущання над тілами загиблих, а також повідомлення про запуск російськими військовими роботи мобільних крематоріїв в Маріуполі.

Приклади:

29 березня

В телеграм-каналі «384 ОМРП СпН» оприлюднено відео з тілами загиблих військових. Відео починається словами «Вас приветствуют морпехи Новороссии и все освободители исторической Новороссии». Автор відео демонструє понівечені тіла загиблих комбатантів, складені штабелями та одягнені імовірно в українську військову форму (деякі тіла напівроздягнені). Тіла вкриті прапором полку «Азов» Нацгвардії України. Відео супроводжується автором (закадровим голосом) псевдоісторичними та псевдофілософськими роздумами-коментарями пропагандистського спрямування.

Наприкінці автор відео (голос за кадром) ідентифікує себе як «384 ОМРП СпН» (можливо – «384 Окремий морський розвідувальний пункт спецпризначення ВЧ00800, входить до складу 1-го Армійського корпусу ДНР»).

[Дивитись відео](#)

* Обережно, контент містить сцени насильства та жорстокості

На наше переконання, подібна демонстрація тіл загиблих комбатантів та наступне поширення знятого відео з явно пропагандистською метою, не викликана ані військовою, ані гуманітарною необхідністю, є образливим та становить знущання над тілами, а від так є порушенням МГП, законів та звичаїв війни.

Після того, як масове вбивство цивільного населення в Бучі (Київська обл.) набуло міжнародного розголосу, 06 квітня з'явилося повідомлення про те, що Росія запустила в Маріуполі роботу мобільних крематоріїв, де спалюють тіла людей (ймовірно як цивільних, так і комбатантів).

Пресслужба Маріупольської міськради стверджує, що до спалення тіл маріупольців Росія залучила «спеціальні бригади зачистки, сформовані з місцевих мешканців», а також представників т. зв. «ДНР». Координує цю роботу самопроголошений «мер» міста Костянтин Іващенко.

Чому це порушення:

Щодо померлих цивільних

Останки осіб, які померли з причин, пов'язаних з окупацією, або в ув'язненні, що є наслідком окупації або воєнних дій, та осіб, котрі не є громадянами країни, в якій вони померли внаслідок воєнних дій, користуються повагою, і місця поховання таких осіб також користуються повагою, утримуються й позначаються, як це передбачено у статті 130 Четвертої конвенції, якщо останки таких осіб або місця їх поховання не користуються більш сприятливим ставленням згідно з Конвенціями й цим Протоколом (Додатковий протокол I до Женевських конвенцій, стаття 34).

В статті 130 Четвертої Женевської конвенції зазначається, що органи влади, які затримують, забезпечують, щоб інтерновані, які померли під час інтернування, були поховані з пошаною, і, якщо можливо, згідно з ритуалами релігії, до якої вони належали, і щоб їхні могили шанували, належним чином прибирали і позначалися так, щоб їх завжди можна було впізнати. Померлих інтернованих ховають в індивідуальних могилах, крім випадків, коли обставини, яких неможливо уникнути, вимагають використання спільних могил. Тіла може бути піддано кремації лише з категоричних причин гігієни, відповідно до релігії померлого або згідно з його чітким побажанням на цю дію. У разі кремації її факт буде констатовано і причини надано в свідоцтві про смерть померлого. Попіл зберігається в цілості органами влади, які затримують, і передається якомога швидше близьким рідним на їхній запит.

Щодо померлих комбатантів

В статті 17 Першої Женевської конвенції зазначається, що тіла піддають кремації лише тоді, коли це необхідно відповідно до обов'язкових вимог гігієни або у зв'язку з мотивами, пов'язаними з релігією померлого. У разі кремації її обставини та причини детально викладають у свідоцтві про смерть або засвідченому списку померлих. Забезпечуються гідне поховання померлих, по можливості відповідно до обрядів релігії, до якої вони належали, шанобливе ставлення до їхніх могил, групування могил, по можливості, відповідно до національності померлих, належний догляд за могилами та позначення їх так, щоб знайти їх можна було завжди.

Загальне

Міжнародне гуманітарне право забороняє глумитися над тілами померлих. Померлі повинні бути гідно поховані, а до їхніх могил необхідно ставитися з повагою та утримувати в належному стані (Звичаєве МГП, норми 113, 115).

Сторони конфлікту повинні всіляко сприяти поверненню останків померлих на вимогу тієї сторони, до якої вони належать, чи на вимогу родичів померлих. Особисті речі, що належали померлим, також підлягають поверненню. З метою ідентифікації останків померлих кожна сторона конфлікту повинна реєструвати всю наявну інформацію перед похованням та позначати місця розташування могил (Звичаєве МГП, норми 114, 116).

Наруга над тілами померлих становить «посягання на людську гідність» (стосується також померлих) в розумінні Римського статуту Міжнародного кримінального суду, тобто є воєнним злочином (Статут МКС, стаття 8 (2) (b) (xxi)).





Фото: Rodrigo Abd
Буча, 2 квітня

10

Використання протипіхотних мін

30 березня Генеральний штаб ЗСУ оприлюднив повідомлення про мінування російськими військовими території України мінами ПОМ (Протипіхотна Осколкова Міна) - 3 «Медальйон» із сейсмічним датчиком (виробляються виключно в Росії). Подібні міни заборонені Оттавською конвенцією 1997 року, але Росія не є учасником цього міжнародного договору.

Незаконні затримання та позбавлення свободи цивільних осіб, взяття заручників

Продовжувалася практика незаконних затримань збройними силами РФ та утримання в місцях несвободи цивільного населення. Вже можна з впевненістю стверджувати, що незаконне позбавлення свободи людей здійснюється повсюдно та є частиною плану чи політики РФ по відношенню до окремих верств цивільного населення окупованих територій (журналістів, громадських активістів та блогерів, волонтерів, підприємців, учасників мирних акцій протесту та інших осіб, які не підтримують окупацію).

З'являється все більше свідчень про пряму або опосередковану участь в затриманнях цивільного населення колишніх українських посадовців або правоохоронців.



Ілюстративне фото: Vadim Chirda
Буча, березень 2022 рік



Приклади:

06 квітня

Голова Луганської ОВА Сергій Гайдай в інтерв'ю каналу «Дом» розповів про те, що колишній мер м. Рубіжне Сергій Хортів передає окупаційним силам інформацію про місцевих жителів з проукраїнською позицією. Враховуючи той факт, що раніше посадовець, як стверджується багатьма джерелами, перейшов на сторону Росії, дане повідомлення не викликає розумних сумнівів.

05 квітня

В інтерв'ю виданню «Українська правда» мер окупованого Херсона Ігор Колихаєв розповів, що «добррозичливці повністю злили базу даних на всіх активістів, які перебували у місті». Це стосується також заступників мера, учасників тероборони та бойових дій на Сході України: адреси, інформація про власність та інше.

*За даними, зібраними СЦГІ, за період з 28 березня по 08 квітня 2022 року російськими військовими на окупованих територіях було затримано щонайменше 99 цивільних осіб **

Більшість з них СЦГІ вдалося ідентифікувати поіменно. Імена інших поки не відомі.

** Частина з цих людей можливо була затримана й раніше згаданого періоду часу, але інформація про факт їх затримання з'явилася саме у відповідний проміжок часу.*

29 березня

З'явилося повідомлення про затримання російськими військовими в Розівці (Запорізька обл.) журналістки Ірини Дубченко. Після окупації села росіянами жінка не змогла вчасно виїхати, оскільки доглядала за бабусею. Жінку звинуватили в переховуванні пораненого українського військового. Повідомляється також, що перед цим кількох українських військових, що проходили лікування в місцевій лікарні, вбили. Після затримання росіяни забрали жінку в окупований Донецьк «для проведення слідчих дій».

29 березня

В с. Нові Боровичі (Чернігівська обл.) російські військові взяли в заручники старосту Новоборовицького старостинського округу Анатолія Сірого. Військові висунули умову повернення чоловіка та умову безпеки цивільного населення - розчищення від повалених дерев дороги до Нових Боровичів.



Фото: Tyler Hicks
Дергачі, 7 квітня

29 березня

З'явилося повідомлення про затримання російськими військовими міського голови окупованого м. Приморськ (Запорізька обл.) Олександра Кошелевича. Спочатку військові взяли у заручники батька міського голови, після чого чоловік обміняв себе на батька. Надалі мера ймовірно доправили до окупованого Бердянська.

31 березня

Російські військові в окупованому Мелітополі увірвалися до будинку місцевого підприємця Олега Руденка, провели там обшук та викрали ноутбук, жорсткий диск, всі документи та ключі від квартири й магазину. Чоловіка затримали та вивезли в невідомому напрямку. Від початку окупації регіону підприємець надавав допомогу місцевим жителям, зокрема, безкоштовно роздавав людям продукти харчування.

31 березня

На сайті інтернет-видання «Медиазона» було опубліковано репортаж Олени Костюченко з окупованого Херсона. Журналістка відвідала окуповане місто та поспілкувалася з місцевими жителями. В репортажі зазначається, що з початку окупації в міську раду надійшли 44 заяви про зниклих безвісти людей, включно з трьома жінками та громадянином Іспанії. П'ятеро зникли на площі Свободи, де проходили мирні акції протесту проти окупації, а решта були викрадені на вулицях, блокпостах, із власних помешкань. В репортажі наводиться пряма мова із заяв жителів в міськраду, наприклад:

«Из съемной квартиры военные России забрали наших детей с мешками на головах. Возле дома стояли два джипа, микроавтобус и урал со знаком Z»;

«Пропала сестра и ребята, с которыми она снимала квартиру. Люди в российской форме с буквой з и авто с буквой з»;

«Моего мужа похитили 9 марта. Утром исчезли также его знакомые <...> Они звонили по телефону родным и сказали, что находятся в плену российских оккупантов».

Чому це порушення:

Під час міжнародного збройного конфлікту причини, через які сторона, що перебуває в конфлікті, може позбавити свободи цивільну особу, закріплені в Четвертій Женевській конвенції: цивільні особи можуть бути інтерновані або примусово поселені в певному місці лише в тому випадку, якщо це абсолютно необхідно для безпеки держави, під владою якою вони знаходяться (стаття 42), а на окупованій території - через причини збереження безпеки (стаття 78). Щоб позбавлення свободи у таких випадках вважалось законним, необхідно також дотримуватися встановленої процедури (статті 43, 78 та інші).

Забороняється примусове зникнення та свавільне позбавлення волі (Звичаєве МГП, норми 98, 99), направлене проти цивільних осіб.



Що стосується журналістів, то МГП розглядає їх як цивільних осіб, що користуються захистом Женевських конвенцій та Додаткових протоколів до них, за умови, що такі особи не вчиняють ніяких дій, що несумісні з їх статусом цивільних осіб (з урахуванням права військових кореспондентів на статус військовополоненого). Вони мають право, зокрема, але не виключно, за будь-яких обставин на повагу до їх особистості, честі, сімейних прав та право на гуманне поводження, зокрема, вони мають бути захищені від будь-яких актів насильства або залякування.

Широкопоширена чи систематична практика насильницьких зникнень, поміщення до в'язниць або іншого жорстокого позбавлення фізичної свободи в порушення основоположних норм міжнародного права, є злочином проти людяності, як його визначено статтею 7 Римського статуту Міжнародного кримінального суду (Статут МКС, стаття 7 (1) (e) (i)).

Незаконне позбавлення свободи, взяття заручників та деякі інші споріднені з ними діяння розглядаються в розумінні Римського статуту також як воєнний злочин (Статут МКС, стаття 8 (2) (a) (vii) (viii)).

Довідково:

Практика незаконних затримань та утримання в місцях несвободи цивільних осіб, зокрема журналістів у зв'язку з їх професійною діяльністю, набула свого поширення ще з 2014 року, тобто з самого початку збройної агресії Росії проти України, про що СЦГІ та інші правозахисні організації неодноразово повідомляли в своїх публікаціях, дослідження та інших матеріалах.

Див., наприклад, звіти СЦГІ:

За ґратами будинку «Уряду ЛНР»

Війна без правил

Ті, що пережили пекло

З 2014 року СЦП документує порушення прав людини, скоєні під час війни в Україні. Команда СЦП пройшла низку спеціалізованих тренінгів, де навчилася правильно збирати, обробляти та зберігати свідчення постраждалих. Протягом 2014 – 2021 рр. інтерв'юери Центру відвідали чи не кожне місто Донецької та Луганської областей (на підконтрольній Уряду території), щоб зібрати десятки свідчень про порушення прав людини із перших уст. Ми збирали інформацію про грубі порушення прав людини, спричинені збройним конфліктом, серед яких:

- незаконне затримання та утримання;
- нелюдське поводження;
- тортури;
- залучення неповнолітніх осіб до організованих збройних формувань;
- гендерно-обумовлене насильство.

СЦП пропонує кожному постраждалому безкоштовну юридичну допомогу у форматі консультацій та супроводу в судових справах.

Наразі перед нами постали нові виклики, пов'язані з новим етапом війни та широкомасштабним вторгненням Росії до України.

Але ми продовжуємо свою правозахисну роботу та закликаємо всіх постраждалих та свідків порушень прав людини та норм МГП повідомляти нам про відповідні порушення:

Контакти:

Email: info@eucci.org

Тел. : +38 (044) 5781438, + 38 (063) 6409640



Східноукраїнський центр
громадських ініціатив

KURVE
Wustrow
Centre for Training and Networking
in Nonviolent Action

zfd Ziviler Friedensdienst
Civil Peace Service